

Titel: Kapitel XII.

Citation: "Kapitel XII.", i *1901/1902: Bemærkninger til lovforslag*. Onlineudgave fra Lovforarbejder: <https://tekster.kb.dk/text/jura-texts-r10-shoot-chptrd1e7389.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: 1901/1902: Bemærkninger til lovforslag

Ophavsret: Love, administrative forskrifter, retsafgørelser og lignende offentlige aktstykker er ikke genstand for ophavsret. Du kan frit kopiere, distribuere eller fremføre materialet uden at bede om tilladelse.
Hvis materialet indeholder selvstændige bidrag, skal du være opmærksom på, at disse bidrag kan være beskyttet af ophavsret. Selvstændige bidrag må gengives i forbindelse med aktstykket. Hvis det selvstændige bidrag bruges adskilt fra aktstykket, gælder de øvrige ophavsretlige regler.

Kapitel XII.

Fri Proces.

Dette Kapitel adskiller sig kun paa følgende Punkter fra det tidligere Forslags 1ste Afsnit, Kapitel XI.

I § 131 er der taget udtrykkeligt For- behold med Hensyn til den Ret til fri Proces, der er hjemlet ved særlige Lov- bestemmelser.

I samme Paragraf har man ladet det hidtil opstillede Krav paa Attest fra For- ligscommissionen om, at vedkommende ikke har vist sig uvillig til Sagens mindelige Afgørelse, bortfalde, da denne Betingelse i Virkeligheden er ganske uden reel Be- tydning.

Endvidere er der i Slutningen af samme Paragraf opstillet som en særlig yderligere Betingelse for Udlændinges Ad- gang til at opnaa fri Proces her i Landet, at vedkommende fremmede Stat ikke stiller Danske ringere end Indlændinge i herom- handlede Henseende.

I § 133 er der givet vedkommende Justitiarius Anvisning paa, for saa vidt Underretssager angaar, at paalægge ved- kommende Underretsdommer at beskikke Sagfører til Sagens Udførelse i Stedet for selv at foretage saadan Beskikkelse.

Endelig er § 137, 2det Stykke, og § 138 ny i Forhold til det tidligere Forslag.

spalte2764

Med Hensyn til de enkelte Paragrafer bemærkes følgende:

§ 131.

Angaaende de særlige Lovbestemmel- ser, med Hensyn til hvilke der i 1ste Stykke tages Forbehold, kan henvises til Jürgensens Lovleksikon. Ved Bestemmel- sen af Omfanget og Virkningen af den paa saadan særlig Hjemmel støttede Ad- gang til fri Proces maa imidlertid Udka- stets Regler lægges til Grund.

§ 132.

Den indrømmede Begunstigelse gaar for saa vidt noget videre end den hidtil tilstaaede, som Fritagelse for Udgifter til Brevporto, Avisbekendtgørelser og til Dels Udskrifter ikke hidtil har været indbefattet i den sædvanlige Bevilling til fri Proces, medens den dog efter Omstændighederne ekstraordinært kunde tilstaaes af Justits- ministeriet. At endvidere Rejseudgifter, Diæter og anden Betaling til Vidner og Syns- og Skønsmænd ere medtagne, er en ligefrem Følge af de ny Regler, som Ud- kastet indeholder om Godtgørelse og Be- taling til disse Personer. — Fritagelse for Brug af stemplet Papir omtales ikke, fordi Stempellovens § 71 foreslaas ophævet, jvf. Udk. t. Lov om Retsafgifter § 88.

§ 133.

Naar det her ligesom i det tidligere Forslag er overladt Justitarius i vedkommende Landsret eller i Højesteret i Stedet for som hidtil Administrationen at meddele Bevilling til fri Proces til uformuende, er dette sket ud fra de samme Betragtninger, som ere fremstillede i Motiverne til det tidligere Udkast: Meddelelse af saadan Bevilling er, om den end hidtil i Formen er fremtraadt som en Naadessag, dog i Virkeligheden et Retfærdighedskrav, og denne dens Karakter faar netop sit naturligste Udtryk ved, at Afgørelsen henlægges til Domstolene. Dertil kommer, at der under den ny Ordning vanskelig kan paavises nogen anden Myndighed, til hvilken Afgørelsen naturlig kan henlægges; særlig maa i saa Henseende erindres, at Amtmændene, der hidtil have meddelt Bevillinger til fri Proces i første Instans, under det ny System i det væsentlige ere traadte ud af deres tidligere Forbindelse med Retsplejen. At Rettens Stilling til Sagens endelige Afgørelse skulde blive præjudiceret ved det foreløbige Skøn over Sagen, i Henhold til hvilket fri Proces

spalte2765

meddeles, er der ingen virkelig Grund til at befrygte, saa meget mindre som det ikke er vedkommende Enkeltdommer eller selve den kollegiale dømmende Ret, men Justitarius i denne, der efter Udkastet skal meddele Bevillingen. At Meddelelse af fri Proces er overladt til Domstolene, er ogsaa Tilfældet i adskillige fremmede Lande (saaledes i Tyskland, Østerrig og England).

§ 134.

Paragrafen indeholder — som bemærket i Motiverne til det tidligere Udkast om dettes tilsvarende § 142 — nogle ny Bestemmelser, i Henhold til hvilke en allerede givne Tilstaaelse af fri Proces under visse Betingelser bortfalder eller kan tages tilbage. Efter den bestaaende Ret gælder en Tilstaaelse af fri Proces ikke blot for den, hvem den er givet, men ogsaa for hans Arvinger. En saadan Regel stemmer imidlertid ikke med Forholdets Natur; ti, naar vedkommende er død, bliver det hans Arvingers økonomiske Forhold, hvorpaa det maa komme an ved Afgørelsen af Spørgsmaalet om fri Proces, og disse kunne naturligvis være meget forskellige fra Partens egne. Efter nærværende Paragraf skal derfor ved Partens Død den givne Tilstaaelse af fri Proces bortfalde. Lige saa naturlig er Paragrafens anden Bestemmelse, hvorefter den Part tilstaaede fri Proces kan tages tilbage, naar de Forudsætninger, under hvilke den er meddelt, vise sig ikke at være til Stede eller at være bortfaldne. Herved tænkes dels paa, at vedkommende Parts Formuesomstændigheder under Sagens Drift kunne undergaa en saadan Forandring, at Grunden til fri Proces bortfalder, dels paa det Tilfælde, at Parten ifølge senere fremkomne Oplysninger kan skønnes ikke at have haft rimelig Grund til at procedere, en Mulighed, som ikke ligger fjærnt, hvor der er Spørgsmaal om fri Proces i første Instans, og hvor Afgørelsen som Følge heraf er truffen i Henhold til Partens ensidige Fremstilling af Sagens Sammenhæng.

§ 137.

Bestemmelsen gaar — som bemærket i Motiverne til det tidligere Udkast ved dettes tilsvarende § 145 — ud paa at opretholde den Myndighed, som Justitsministeriet hidtil har haft til uden Hensyn til Uformuenhedsbetingelsen at tilstaa fri Proces (beneficium processus gratuiti) saavel i offentlige Myndigheders, Stiftelsers og Em-

spalte2766

bedsmænds Sager som i andre Tilfælde, hvor det offentlige Interesse gør det ønskeligt, at en judiciel Afgørelse af et Spørgsmaal tilvejebringes. Det vilde sikkert blive følt som et væsentligt Savn i Forvaltningen, om der ikke var Adgang til at faa saadanne Spørgsmaal afgjorte ved Domstolene uden

1901/1902: Bemærkninger til lovforslag,

Bekostning for ved- kommende. Omfanget af den meddelte Bevilling maa bestemmes efter § 132.